

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Železničarji v gibanju za povišanje mezd.

ZAHTEVAJO 40 ODSOTKOV POVIŠANJA MEZDE.

Neorganizirani železničarji so tudi poslali svoje zahteve.

Washington, D. C. — Železniška mezdna komisija ima rešiti zahteve za povišanje mezd železniških uslužbencev. Pravijo, da železničarji zahtevajo 40-odstotno povišanje mezd. Njih zahteve dosega približno \$500,000, ali polovico profita, ki so ga lani spravili lastniki železnic.

Zahteve za povišanje mezd se vedno prihajajo komisiji. Pri vsaki taki zahtevi zastopa organizacija vse uslužbenec ene kategorije ali pa rokodelstva, če so delavci organizirani ali neorganizirani. Mezdna komisija najbrž zavzame tudi to stališče.

Nekateri delavci na železnicah so bili plačani slabo. Zahteve takih delavcev se zde visoke, ker zahtevajo, da je njih meza ravno tako visoka, kot jo dobivajo delavci istega rokodelstva v drugih industrijah.

Od 1,800,000 železniških delavcev in uslužbencev je organiziranih komaj polovica. V zadnjih tednih so se neorganizirani delavci zbrali v skupinah in so odposlali svoje peticije za povišanje mezd.

Komisija upa, da s pomočjo svojih statističarjev določi povišanje mezd, tako da bo zavrnila splošno zadovoljnost. Komisija bo poskusila povišati mezo, da bo proporcionalna enaka mezi v drugih industrijah.

NORNO NA VARNEN.

New York, N. Y. — 24-letnega lajtnanta Seymour W. Hyda, sina pokojnega Seymour Hyda, ki je napravil \$2,000,000 v trgovini s volno, so aretirali na družinskem domu v Greenwich, Conn., po izrednih dogodbinah.

Hyde je spravi nekakega civilista in tri vojaške v najet avtomobil in jih imel v njem kot ujetnike do connecticutskega mesta.

Neki mornariški pelec je ujezil lajtnanta Hyda, ker ga ni hotel pozdraviti, ko je bil lajtnant v civilni obleki.

Vsi štirje možje izjavljajo, da jim je lajtnant grozil s samokresom. Prihod policije je napravil konec lajtnantovim kapricam.

Mnogi menijo, da ima lajtnant eno kolesce preveč ali premalo v glavi, ker na drug način je nemogoče razlagati njegovih dejanj.

FORD GRADI LADJO NOVEGA SISTEMA ZA LOV NA POTAPLJAJCE.

Washington, D. C. — Henry Ford, znani avtomobilski tovarnar, gradi nove vrsto ladje iz jekla, ki bo služila za lov na potapljače. Ladja bo v aktivni službi že poleti. To je naznanil mornariški tajnik Daniels pred zbornim odsekom za mornarske zadeve.

"Nova ladja bo nekaj med 110 čevljev dolgo leseno ladjo za lov na potapljače in razruševalcem," je rekel Daniels. "Lahko jih zgradimo veliko število in hitro. Mr. Ford rabi del svoje avtomobilske tovarne, da izdeluje kose."

PET TOVARN ZAPETIH, KER NI PREMAGA

Detroit, Mich. — V petih velikih tovarnah so prenehali s delom, ker nimajo premoga. W. K. Prudden, michiganski kurirni uravritelj, pravi, da se država nahaja v obupnem stanju. V prejšnjem tednu so v več kot v tues-tu tovarn ustavili delo skoraj vsaki dan.

Sodnik Stein ni krmoval 30 talov, ki so kradli premog na železnicah, čeprav so železniške družbe izjavile, da je bilo v prejšnjem tednu ukradenih več kot 1,300 ton premoga.

Manipulacije me-sarskih baronov v pravi luči.

SENATOR THOMPSON JE ZA OBŠIRNO PREISKAVO.

Velemezarji kontrolirajo banke in mnoge velike industrije.

Washington, D. C. — Senator Thompson iz Kansasa se je zglasil prostovoljno kot priča pred zvezno obrtno komisijo in je izjavil, da je za obe kongresni resoluciji, ki priporočata obširno preiskavo v mesni industriji. Prišel je pred komisijo, da zanika, da je preje opravljal posle za veleme-sarske interese.

Sedaj sta pred kongresom dve resoluciji, ki priporočata preiskavo v mesni industriji. Ene je v zbornici, druga v senatu.

V tajnih predstavih nekaterih velemezarjev so našli precej kore-spondence, ki dokazuje, da hočejo na vsak način poraziti Borlandovo resolucijo, ki je bila predložena v letu 1915. Dopirnašili so tudi prispevke v poseben "sklad", ki naj bi služil, da porazi pri volitvah kongresnike, ki so naklonjeni Borlandovi resoluciji.

Zvezna obrtna komisija je s preiskavo posegla globoko v manipulacije velemezarjev in spravi-la take reči na dan, da dokazu-jejo potrebo kongresne preiskave. V kongresniških krogih nekateri govorijo odprto, da je taka preiskava potrebna, ker dokazi govorijo, da velemezarji niso le monopolizirali mesne industrije od farmarja do konzumenta, ampak imajo velik vpliv tudi v drugih ameriških industrijah.

Dokazi so odkriti, da so bili na-pravljeni sporazumi, da dobe trg za govejo živino, pršilce in drob-nice pod svojo oblast.

Pet velemezarjev je sprejelo od-stotni sistem, da nosijo troške pri volitvah proti nepriljubljenim kongresnikom.

Dokazano je, da kontrolirajo u-lične železnice v Kansas Cityju in-teresi, ki stoje za mesno indus-trijo.

Bančni inštituti v New Yorku in drugod so v zvezi z velemezarji.

Imeli so poseben sklad, iz kate-rega so plačevali posebne agente v Washingtonu, ki so nadzorovali zvezne preiskovalce.

Trudili so se, da dobe zaupne in-formacije iz pisarne zvezne obrt-ne komisije.

Pazili so na kongresnike, ki so podpirali kongresnika Borlanda in njegovo resolucijo.

Velemezarji so izrekli, da so za preiskavo, če se jim obljubi, da ne bodo kriminalno proganjani.

Iz privatne korespondence in zapisnikov iz privatnih velemezar-skih pisarn so dognali, kako so velemezarji skupno kupovali živino in jo potem delili med sabo po dogovoru.

LE TOPLO VREME LAHKO OD-PRAVI PREMAGOVNO KRIZO.

Washington, D. C. — Novo po-manjkanje premoga je zopet tu, kakršno je bilo pred štirinajstimi dnevi, ko je kurivna uprava zepri-la tovarne, če ne pride toplo vre-me. Tako je sodba kurivne uprave.

V januarju se je znižala pro-dukcija premoga za 10,000,000 ton ali za eno tretjino od normal-ne mesečne produkcije. Mras in sneg sta napravila take ovire v železniškem prometu, da niso do-stavljali redno voz k rudnikom.

Po odredbi kurivne uprave, do-be premog najprej ladje, potem domovi, javne institucije in vašne vojne industrije. Za druge indus-trije ne bo premoga, če se ne spremeni vreme.

OBSTRELJENI DETEKTIV PODLEGEL RANAM.

Omaha, Neb. — Mestni detek-tiv Frank Rooney, ki je bil obstrel-jen v bitki z draguljarskimi ban-diti, je umrl za ranami v bolniš-nici. Zdravniki dvomijo, da osta-ne pri življenju bandit Tom Me-Kay, ki je bil težko ranjen v boju.

Farmarji razprav-ljajo o pridelo-vanju žita.

OBELJUBILI SO 55,000,000 BUŠ-LJEV ŽITA NA SEVERO-ZAPADU.

Priporočajo dopust za vojaške ob-času šetve.

Spokane, Wash. — Okoli 500 farmarjev iz držav Washington, Idaho in Oregon se je zbralo v Spokaneu, da razpravljajo o pro-dukciji žita, o delavskem vpraša-nju na farmah, transportaciji in vzkladiščenju žita v letu 1918. Konvencijo so adresirali polkov-nik Clarence Ousley, pomožni po-ljedelski tajnik, M. H. Houser, zastopnik zvezne žitne korporaci-je, governor Ernest Lister in Ch. Hebbard, šivilski upravitelj za dr-žavo Washington.

Farmarji so obljubili, da bodo v severozapadu pridelali v letu 1918 od 55,000,000 do 58,000,000 bušljev pšenice. Lani so pridelali le 45,000,000 bušljev. Polkovnik Ousley je priporočil, da posejijo spomladi 24,000,000 akrov s pšeni-co, da tako nadomestijo izgube na ozemlju v žitnih pasovih.

Kompanijah, ki izdeluje vreče je ponudila farmarjem 1,000,000 vreč po 25 centov. Konvencija je menila, da je ponudba previsoka, ker so bile lani vreče po 8 centov. Farmarji so valed tega sprejeli re-zolucijo, v kateri priporočajo, da najame ladje v Calcutti, ki pripel-jejo juto iz Indije v Združene dr-žave, da dobe vreče poceni. Zve-zna živilska uprava je odgovorila brzoglavno, da se vojni obrtni od-bor peča z vrečno situacijo in da priinese v tem oziru odpono.

Konvencija je tudi priporočila, da vojaški dobe ob času šetve do-pust, da lahko pomagajo spraviti pridelek s polja.

ZADNJE VESTI.

AVSTRIJA POSLALA NOVO PONUDBO PREDSEDNIKU.

London 1. februarja. — Bro-jarka iz Berlina "Daily Mailu" pravi, da vedo zanesljivo, da je grof Šurnin, avstro-ogrski suna-ji ministar, po privatnih posre-dovalstvih poslal poročilo na poro-dilno predsedniku Wilsonu, v ka-terih je strjelval trenost in u-ljudnost avstrijske diplomacije.

MIROVNE GOVORICE VPLI-VAJO NA BORELJANE.

New York, N. Y., 1. februarja. — Gne delnic so šle pod vplivom mirovnih govoril kvitko takoj v začetku, ko je bila borna odprta. V prvi uri je bilo prodanih do 400,000 delnic.

BAVARSKA JE DOBILA GLAS PRI POGAJANJH.

Petrograd, 31. januarja. (Zaka-melo). — Poluradni ruski šasni-karski biro poroča z osirom na obnovitev mirovnih pogajanj, da je dr. Podewils-Durnitz, bivši ba-varski ministar, predložil nav-soč pri pogajanjih, kar je bavar-sko šasnostje opomiralo proti ber-linski vlad.

Tročki, ruski minister za su-nanje zadeve, je nameril, da so prišli malorinski delegatje iz Har-kova. Wemci so se odločili, da po-kažajo na delegate malorinske ra-da iz Kijeva. Dr. von Koshlman, nemški sunanji minister, je pred-lagal, da priime s delom politič-na komisija, ki se peča s teritori-jalnimi vprašanji.

AVSTRIJSKI NAPAD ODBIT.

Rim, 1. februarja. — Avstrijci so včeraj napadli na gorski pla-noti Asiago, da vržejo Italijane iz pridobitnih pozicij na Monte di Val Bellia. Sovražnik ni mogel do-petiti do Italijanskih postojank. Italijani so včeraj s nenačnim na-padom ob jutranji zori napre-do-vali do doline Telago. Poročilo prihaja iz vojnega stana.

Dve zelo važni rezoluciji v senatu.

ENA SE PEČA Z BODOČIM MI-ROM, DRUGA Z VOJNO.

Predlagala sta ji senatorja Borah in Owen.

Washington, D. C. — Senatu sta bili predloženi dve važni rezolu-ciji, nanašajoči se na vojno in bo-doči mir. Predložila sta ji sena-torja Borah in Owen.

Rezolucija senatorja Borah se peča s mirovnim programom. Sen-ator je odklonil razpravljati o nji, toda obljubil je, da se razgo-varja s nji v bližnji bodočnosti.

Rezolucija se peča s sledečimi zahtevami:

1. V interesu bodočega traja-jočega svetovnega mira je potre-ba, da se malim in podjarmljenim narodom vrnejo in priznajo na-rodno politično in gospodarske pravice.

2. Da ne bo prihajajoči mir sa-mo iluzija, tedaj ga mora inapiri-rati le pravica in ne strategične sebične želje in gospodarski inte-reki par močnih sil; mirovni pogo-ji naj izključijo vse določbe, ki dajejo katerikoli narodu pred-nost privilegije ali koncesije, če jih niso enako deležni drugi nara-di, in če katere dežela vpraša za pomoč od zunaj za razvoj svojih moči, tedaj morajo biti ugodnosti za vse druge dežele enake, da po-magajo.

3. Prizna naj se pravica vsake-mu malemu in podjarmljenemu narodu do samostojnega, pove-tovalnega zastopstva na mirovni konferenci in da se o interesih raz-pravlja in določi na javni seji.

4. Da narodi, ki so se pe-glasili za hranitelje svetovne de-mokracije in svobode malih in podjarmljenih narodov, precizira-jo jasno svoje stališče napram svetu a tem, da se izrečejo samo-stojno posvetovalno zastopstvo vseh narodov na mirovni konfe-renci.

5. Nikomur se ne sme delati ovir radi plemena, jezika ali vere, ali da se radi tega ravna s njimi netolerantno; vsakdo ima pravico do civilne enakosti, jezika in stremljenja po svoji sreči.

6. Prva dolžnost sil je, da do-voli vsem izgnanim ali nasilno s donia odvedenim osebam vrniti se na njihove domove, ki je odgovor-na za take izgone.

7. Taka sila, ki je za to odgo-vorna, naj poravnava vso škodo, ki je bila napravljena na privatni lastnini.

8. Tajna diplomacija, ki je tradicija avtokratičnih in osebnih vlad, glavno orodje despotizma in najzločestnejši vir za svetovne ne-mire, ki je obenem neobhodno po-trebni instrument za tlačenje ma-lih narodov, ne more imeti prostora v demokratičnem svetu in naj jo zavrnejo in odpravijo civilizirani narodi.

Senator Owen je govoril k rezolu-ciji v senatu, ki navaja vzroke, zakaj so Združene države napove-dale vojno Nemčiji in Avstro-O-grski, in pravi, da so Združene dr-žave bile opravilene do napovedi vojne. Rezolucija pove, kako sta se nemška in avstrijska vlada na-menoma in tajno pripravili za of-fenzivno vojno proti nepriljavie-nim narodom, da podjarmita na-rod za narodom v Evropi, potem da zagospodarita v Združenih dr-žavah, jih oplenita in ustanovita svetovno vojaško nadvlado.

INDIJSKA ZAROTA PRED SO-DIČEM.

San Francisco, Cal. — Parnik "Maverick". ki so ga zasegli Ho-landčani in internirali v Bataviji na otoku Java, so poslali nemški agente na morje, da prevzame o-rožje in strelivo s škune "Annie Larson" na visokem morju. Na-klap je spodletel, ker parnik ni srefal škune.

Kapitan H. C. Nelson, ki je par-nik privedel do Batavije, je dobil \$10,000, da jih porabi za revolu-cijo v Indiji.

Hindenburg vodi boj proti delavcem.

Nemške oblasti zapirajo vodje štrajkov.

Prvič v vojnem času sta socia-listični frakciji nastopili složno.

Amsterdam, 1. febr. — Feld-marsial Hindenburg je vzel v svoje roke vodstvo vladnih sil in napo-vedal brezobzirni boj delavstvu, ki se je dvignilo v splošni stavki proti nemški vladi. Tiranski pro-goni štrajkarjev so že v teku.

Kljub drastičnim korakom vla-de pa javljajo z meje, da delavski nemiri vedno naraščajo in stav-karji v gotovih okolišah so pri-pravljeni za bitke z vojaštvom. Poluradni viri v Berlinu, ki so pred par dnevi trdili, da sploh ni stavke, so morali včeraj priznati toliko, da je samo v glavnem me-stu Nemčije 120,000 delavcev na štrajku. Po drugih poročilih je poldrugi milijon delavcev v boju.

V pristaniščih ob Baltičkem morju je bilo včeraj zaprtih več štrajkarskih voditeljev in vojaške oblasti so dale štrajkarjem v Ham-burgu in Bremenu ultimatum, da se morajo v določenem času vrniti na delo.

Vlada je ukazala razpustiti 'od-bor delovanja' v Berlinu in govo-re, da so bili aretirani nekateri glavni voditelji, ki so hoteli priti v brzoglavno zvezo z delavskimi agitatorji na Dunaju. Cenzura preprečuje, da bi se vladni voja-skije je mela direktnih vesti. Ča-sopisov iz Nemčije je malo in kar jih pride, so vsenemški, ki so pa opustili grozeči ton zadnjih dni napram delavcem. Zdaj samo se apelirajo na štrajkarje, da naj ne-hajajo s "strašnim veleizdajstvom in zločinom proti domovini" in se vrnejo na delo. "Frankfurter Zeit-ung" dolži vsenemce, da so oni zakrivil delavsko krizo s svojo osvojevalno politiko.

Nemška vlada je izjavila, da neče imeti nobenega opravka s vo-ditelji stavke in socialisti, ki so organizirali gibanje, toda pripravljena pa je "pogajati se narav-nost s delavci".

Velike ladjedelnice v nemških pristaniščih, kjer grade novo tr-govsko brodovje, počivajo že par dni. Prizadete so Vulcanove, Blohmove in Vossove ladjedelnice v Hamburgu.

Štrajk se je razširil tudi na ve-like Mauserjeve tovarne za stre-livo in orožje v Monakovem na Bavarskem. V industrijskih sre-diščih blizu Berlina, kot je Span-dau, Alderhoff, Tagel in Marien-dorf, je najmanj pol milijona de-lavcev odločilo orodje. V Ham-burgu so duhovniki nagovarjali štrajkarje, da se vrnejo na delo, toda pomagalo ni nič. Delavci so na velikega shodu sprejeli rezolu-cijo, zahtevajoč mir brez aneksij in odškodnin in da se stavka na-daljuje. Nato so vojaške oblasti proglašile obšedno stanje.

Iz Stockholma poročajo, da je pomajkanje živčev glavni vzrok stavke. Ljudje so ogorčeni radi iz-važanja moke v Avstrijo in valed profitarstva in izkoriščenja, ki ga vrše mnogi trgovci vzile vladni kontroli. V Stettinu so žene or-ganizirale velike demonstracije in demonstrantje so napadli proda-jalnice s živil in odnesli, kar so mogli. V mnogih mestih so peka-rije in vojne tovarne pod močni-mi vojaškimi stražami.

V Berlinu je paralizirana vsa trgovina. V vseh krajih Nemčije gospodari tih revolucija brezde-lja in povsod je slišati klie, da mora Nemčija skleniti mir na po-dlagi ruskih pogojev. Poročila o mnogih bojih s policojo in vojaštvom in o mnogih padlih žrtvah se niso potrjale. V Berlinu je le-lala zadnja dni gosta megla, ki je lavstveno dušila delavskim agita-

torjem, da so brez ovir delili leta-ke med ljudstvo.

Število štrajkarjev v Kielu ce-ne na 50,000; v Chemnitzu, ki je industrialno središče Saksanske, počivajo vse tovarne. Veliko šte-tilo štrajkarjev tvorijo ženske.

V Spandau in Alderhoffu je pre-čtezna večina stavkarjev v manj-šinski socialistični stranki pod vodstvom Ledeboura in Haaseja. V tukajšnjem mestu je bil prvi politični štrajk proti obsojbi Karla Liebknechta.

V Esenu, kjer so Kruppove tovarne, tudi počiva delo.

Berlinski štrajkarji so na shodu zadnje aredo odprto izjavili, da ne bodo trpeli aretacij in pro-gonov socialistič. voditeljev in za vsak tak čin od strani vlade pri-de maščevanje od delavcev. Vče-raj je prišla vest, da je bilo uka-sano nekaterim oddelkom vojaš-tva razpustiti s orožjem delavce množice v predmestju Berlina, to-da vojaški niso hoteli izvršiti po-velja.

Delavski voditelji v Dussel-dorffu, Barnemu in Leipzigu so spročili centralnemu odboru v Berlinu, da je delavstvo v imeno-vanin krajevno odprto v stavko.

Prvič, odkar traja vojna, je o-pgati slojni nastop obeh socia-lističnih frakcij v Nemčiji. Tako-avani "vladni socialisti" pod vodstvom Filipa Scheidemann-a so solidarno nastopili s levim, radi-kalnim krilom, čigar voditelji so Haase, Ledebour in Mehring od-kar je Liebknecht v zaporu. Ko so v lanskem aprilu radikalni socia-listi organizirali stavko proti mi-žanju živil, je Scheidemann na-protoval gibanju in večinska frakcija vdržala štrajka.

"Koelnische Zeitung" piše sle-deče: "Stavkovni odbor v Berli-nu se predzne nantaviti plišto na srce vlade in zahtevati nekaj, kar je dolej živelo le v socialisti-čnih programih. Na veliko žalost smo izvedeli, da so se zastopniki večinskega delavskega krila pri-družili stavkovnemu odboru. So-cialna demokracija menda misli, da je zdaj prišla ura, ko lahko iz-sili svoj politični in mirovni pro-gram s nasiljem."

V Avstriji ni več štrajk, temveč revolucija.

Zeneva, 1. feb. — "Democrat" je objavil poročilo, da v Avstriji ponovno oživlja stavka, ki pa še ima revolucionarni značaj. Delav-ski svet na Dunaju je zdaj stalna organizacija.

Na čelo štrajkarskega gibanja so se zdaj postavili vojaški. Mnogo častnikov je potrgalo s svojih uni-formah častniška znamenja, na-klar so pridruživili delavcem.

Druga vest se glasi, da je avstrijs-ka vlada poslala močne vojaške čete v Prago, kjer se vrše veliki nemiri.

Angleži sumijo.

London, 1. feb. — Angleške ob-lasti sumijo, da Nemčija nalašč spušta med svet pretrpane vesti o generalni stavki z namenom, da bi uplivala na nezadovoljne delava-ke organizacije na Angleškem. Kljub temu ni dvoma, da je u-stavljeno delo v mnogih mimle-skih tovarnah na Nemškem.

VREME.

Danes oblačno in gorkajše v Illinoisu, mogoče sneg; jugoza-padni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 7:05 a. m.; solnični zahod ob 5:05 p. m.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece.

Naslov na vso, kar ima stik s listom

"PROSVETA"

2867 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2867 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4634.

Datum v objavi: 31. pr. (December 31-17) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

VOJNI CILJI OFICIJELNE NEMČIJE V ZAČETKU VOJNE IN DANES.

Ob izbruhu svetovne vojne je oficijelna Nemčija svedčano izjavila, da je izdrla meč v svojo obrambo, ker jo žele njeni sovražniki razkosati in spremeniti nemški narod v narod izseljencev. Govorila je o nazadnjaškem carizmu, ki hoče uničiti kulturne pridobitve nemškega naroda in spraviti pod svojo peto napredno Nemčijo.

Ljudje, ki ne mislijo dalj, kot sega njih nos, so že takrat dvomili, da je Nemčija v obrambni vojni. Njen vpad v Belgijo je dokazoval, da napada in se ne brani. Kljub temu so kratkovidni ljudje verjeli, da se Nemčija res nahaja v obrambi. Med te kratkovidne so spadali tudi večinski socialistje, ki jih vodi Scheidemann.

Carizem je padel v Rusiji. Ni ga več! Imperijalistični car se nahaja z njegovimi ožjimi dvorjani nekje v Sibiriji. Rusija je danes demokratična in bolševiška vlada kot zastopnica te demokracije priporoča demokratičen mir brez aneksij in s samoodločevanjem narodov. Oficijelna Nemčija noče seveda nič slišati o takem miru, vrgla je krinka raz sebe in odprto povedala svoje osvojevalne namene, mesto da bi rekla, da sprejme demokratičen mir.

Iz tega sledi jasno, da je oficijelna Nemčija lagala ob izbruhu vojne, ko je trdila, da se vojskuje za ohranitev svoje celote, in sedaj lahko slepci vidijo, da je cilj oficijelne Nemčije podjarmljenje tujih narodov. Z.

ODGOVOR VOJNEGA TAJNIKA NJEGOVIM KRITIKOM.

Ko je vojni tajnik Baker dokončal svoj govor pred senatnim vojaškim odsekom, je dejal, da bodo Združene države ponosne na sijajen odziv na ogromno odgovornost, ko bo znana vsa stvar. Vprašanje je torej, ali je vojni tajnik dokazal, da je vojni department izvršil njemu poverjeno nalogo, odkar je bila napovedana vojna.

Ameriško ljudstvo je slišalo oba zvona. Čulo je kritičarje, ki so kritizirali vojni department in vojnega tajnika, toda slišali so tudi odgovor vojnega tajnika.

Vojni tajnik je priznal v svojem govoru, da so se dogodile zmote in zakasnelosti. Tako priznanje še ni priznanje krivde. To pomeni odkritosrčnost in da vojni tajnik ne smatra sebe in njemu podrejene uradnike za nezmojljive bogove. Zakasnelosti in pomote se izvrše povsod in menda ga ni večjega dela na svetu, pri katerem bi izostale. Človek, ki prizna, da je izvršil pomote, a da jih je popravil, ko jih je spoznal, ni le odkritosrčen, ampak je tudi mož na pravem mestu.

Zelo dober vtis je napravil z njegovim odgovorom, kako točno je nastopil proti slabemu ravnanju z vojniki, če so mu bili taki dogodki naznanjeni. Šel je taki pritožbi do dna, da se je prepričal, kdo so krivci. Pri tem se ni oziral na dostojanstvo krivcev, ampak doletela jih je kazen, ki je bila predpisana za take slučaje, da se taki dogodki ne ponove.

Ta njegov nastop zna le tisti ceniti pravilno, ki prihaja iz črnožolte Avstrije ali milistaristične Nemčije in je moral tam služiti pri vojaki. Dogodilo se je v Avstriji, da je pomorščak ponoči umrl v zaporu, ker ga je zdravnik smatral za simulanta. In kaj se je zgodilo? Stariši so se pritoževali od Poncija do Pilata, ko so izvedeli, na kakšen način je umrl njih sin. Spoznali so, da s pritožbami ne opravijo nič in so priobčili dogodek v časopisu. Mesto da bi šle mornariške oblasti obtožbi do dna, je pa državni pravdnik poklical pred sebe uradnika in mu zagrozil, da list zapleni v bodoče, če objavi tak dogodek. Zdravniku in oficirju, ki sta bolnega pomorščaka utaknila v zapor, da je tam umrl, se ni skrivil las na glavi. Uredniki socialističnih listov, ki so ožigosali kruto ravnanje z vojniki v Avstriji, bi zapeli lahko pesmico, kako so jih državni pravdniki preganjali radi take kritike.

V Ameriki ni bilo treba, da taki dogodki pridejo v časopisje, ampak zadostovalo je, da je zanje izvedel vojni department in takoj je uvedel preiskavo.

Vojni tajnik je govoril pred senatnim odsekom za vojaške zadeve, da odgovori njegovim kritičarjem. Ali kdor je čital njegov odgovor, takoj spozna, da je govoril ameriškega ljudstvu in da nanj apelira, da naj sodi, če je izvršil njemu naložene dolžnosti, kot jih je sploh mogoče izvršiti človeku, ki smatra njemu naloženo nalogo za resno stvar.

Njegov govor je povsod dobro učinkoval, kajti dokazal je, da spada med ljudi, ki se zavedajo odgovornosti in resnosti prevzete naloge.

DOPISI.

STRAŠEN ZLOČIN.

Terre Haute, Ind. — Tu se je dogodil živinski umor, da le malo takih. Stephan Hollo, 35 let star, je svoji petnajstletni ženi Ani z britvijo prerezal vrat. Na vratu se ji pozna, da je z britvijo potegnil večkrat in ranjena je tudi na roki znamenje, da se je borila na življenje in smrt pred surovim morilecem. Njena mlajša sestra je slišala klice na pomoč nakar leti po očeta in ko prideta na lice mesta, sta jo našla ležati v mlaki krvi. Takoj sta telefonirala na policijsko postajo. Zločinca so kmalo dobili. Ko je videl, da mu je beg onemogočen, si je prerezal trebuh in tudi na vratu si je prizadejal dve mali rani, toda zdravnik pravi, da bo okrevail.

Hollo se je poročil 25. avgusta m. l. in dne 10. novembra ga je mlada žena že zapustila in odšla v St. Louis, Mo. Pravi, da ga ni vzela iz ljubezni, nego na pritisk njenega starokopitnega očeta, češ, da ima ženin "dosti denarja na banki".

20. januarja se je Hollo podal po svojo ženo v St. Louis in jo pripeljal nazaj na dom. Že dan pozneje je izvršil svoj zločin.

Taki so sadovi prišljenih zakonov. Največja nesmisel od strani starišev je siliti svoje otroke v zakonske zveze z ljudmi, med katerimi ni ljubezni in jih s tem napravljajo nesrečne za vse življenje.

Mimogrede še omenjam, da se take zločine zelo rado obema, na vrat socialistom. Morilec je vedno nosil kar po dva križa, enega v kravati in drugega na verižici. Sploh je on zelo svet mož. Ravno tako pobožen je tudi oče umorjenke, ki mu manjka ene roke in potuje okoli od hiše do hiše ter prodaja svete podobe. Rodom so Madžari.

V tukajšnjih zaporih se nahaja sedaj osem morilcev, ki čakajo obsodbe. Poročevalec.

Milwaukee, Wis. — Zadnji teden se je v naši naselbini mudil znani agitator S. N. Z., ki je pa sprevidel, da so tla za njegovo propagando med tukajšnjimi Slovenci zelo neugodna, se je poslovil ne da bi kaj opravil. To je bila zanj še najpametnejša pot, da ni doživel prevelike blamaže. Milwaukeeci Slovenci so pristali Slovenskega republikanskega združenja, kajti oni žele združenja Jugoslovanov in interesu ljudstva, ne pa kakke monarhistične klike.

Dne 24. se bo vrnil v naši naselbini velik javen shod, na katerem se bo manifestiralo za svobodo Slovencev, oziroma Jugoslovanov na avstrijskem jugu in balkanskem polotoku. Pripravite se na udeležbo tega shoda že sedaj, da ne bo manjkalo na njem nobenega milwaukeeškega Slovenca.

Delavski razmere v tem velikem mestu niso nič kaj povoljne. Plače so z ozirom na draginjo jako nizke, tako da tisti, ki se zavedajo, da so ljudje in ne sužnji, le težko izhajajo. Glavni vzrok nizkih plač v tukajšnjih podjetjih je hlapčevska zadovoljnost in ponižnost grških, poljskih in italijanskih delavcev, ki so zadovoljni, da smejo sploh delati. Mnogi so še pod vplivom cerkvene vzgoje, ki uči, da je upiranje proti svojim gospodarjem greh. Z ljudmi, ki jih preveča ta srednjeveška vzgoja, je težko sodelovati v kakih bojih za izboljšanje delavskega položaja.

Mnogo Slovencev je zaposlenih v tukajšnjih strojnarnah, ali kakor jih po domače imenujejo "gerbarijah". Nekateri so valed dolgoletne uposelnosti teh gerbarijev že tako navajeni, da se drugim sploh ne upajo za delom, četudi imajo v teh strojnarnah zelo nizko plačo.

V eni tukajšnjih največjih strojnarn je za "foremana" Slovenec,

ki pa nima posebne ljubezni za rojake, uposlene v dotični tovarni. Sploh so mu koristi družbe mnogo bolj pri sren, kot pa bedne razmere delavcev, ki delajo pod njegovo komando, dasiravno mu družba plača polovico manj kot pa drugim foremanom. Pri raznih kontraktiranih delih, to je pri delu od kosa je delavcem že mnogo škodoval. Zeleti je, da se pobiljša in postane človek s srcem.

John Dobnik.

Is urada tajnika lokalne organizacije S. R. Z. v Lawrence, Pa. — Dne 27. januarja se je tu vršil shod zastopnikov tukajšnjih in okoliških društev za ustanovitev lokalne organizacije S. R. Z. Navzočih je bilo trideset zastopnikov, ki so reprezentirali osemnajst društev. Poleg teh je bilo navzočega še toliko drugega občinstva, da bi nam kmalo brezplačno razširili dvorano.

Brat Louis Glažar je otvoril zborovanje, pozdravil navzoče delegate in občinstvo, ter pojasnil namen zborovanja in cilje S. R. Z. Po končanem njegovem uvodu je bil izvoljen tudi predsednikom zborovanja.

Razveseljivo so bile izjave in poročila zastopnikov; vsak je izjavil, da je njegovo društvo pripravljeno delovati z vsemi močmi za ideje, ki jih zastopa Slovensko republikansko združenje. Izjavljali so, da bodo delovali z vsemi močmi, ki so jim na razpolago, da se uresničijo Wilsonovi mirovni pogoji. Eden zastopnikov je celo izjavil, da je njegovo društvo pripravljeno prodati tudi svojo dvorano, ako bi to zahtevale koristi in potreba Slovencev na podlagi programa S. R. Z.

Tukajšno zborovanje je dokazalo, da nimajo razni Pirei, Trošči, Schnellerji in kaj vem kaj še vse med tukajšnjimi rojaki prav nobenega vpliva in da nimajo prav nobenega razloga nazivati se predstavnik ameriških Slovencev.

Eden sklepov je bil, da priredimo dne 17. marca na Burdine, Pa., velik koncert s petjem in godbo. Godba in pevec so se izrekli, da so pripravljene nastopiti na tem koncertu brezplačno. Tudi priredimo velik javen shod. Natančnejši program bomo objavili prihodnji teden. Izvolili smo odbor petih mož, ki imajo pripraviti vse potrebno.

Zbor zastopnikov nadalje apelira na tista društva, ki iz enega ali drugega vzroka niso poslala zastopnikov na prvo zborovanje, da se nam pridružijo in pošljejo svoje zastopnike na prihodnjo sejo, ki se bo vršila 24. februarja ob 2. popoldne v dvorani društva Postojnska Jama, št. 138, S. N. P. J., v Canonsburgu, Pa.

Rojaki! Zavzeli smo se za prekristno stvar in od naroda je odvisno, če hočemo doseči uspehe. Gibanje za svobodo, za demokracijo se vrši med vsemi narodi po vsem svetu. To čutijo tudi tisti, na katerih račun se zahteva ta svoboda — kronana in nekronana avtokracija. Glas zatiranih ljudskih mas v Nemčiji in Avstro-Ogrski se čuje vedno bolj. To nam daje upanje, da naše delo — naši napori ne bodo zaman, da bo naše prizadevanje rodilo sad, kakorinega želimo. V tem hojju ne smemo omagati. V teh zgodovinskih časih moramo napeti vse naše moči, kajti poraz ljudstva pomeni zmago avtokracije in nasilstva in narodi bodo še nadalje ječali pod jarmom tiranije. Zasludujmo važne politične dogodke in bodimo na straži. Kjerkoli moremo pomagati v boju proti avtokraciji, ne stojmo na strani, nego stopimo v vrsto bojevnikov in delujmo za njihov poraz.

Na tej seji je bil izvoljen tajnikom John Trčelj in nadzornim odbornikom Vincenc Vidmar iz Presto, Pa.; John Kvartič, Sygen, Pa.; in Jože Ambrožič, Canonsburg, Pa.

Vsi prispevki nabrani v našem področju za S. R. Z. naj se v bodoče pošiljajo tajniku lokalne or-

ganizacije na spodaj označeni naslov: John Trčelj, Box 161, Lawrence, Pa.

Coketon, W. Va. — Že sedem let sem čitatelj, oziroma naročnik tega lista, pa do danes še nisem poslal nobenega poročila. Dopisovanje v liste me zelo veseli; nesreča pri meni je to, da nisem imel prilike obiskovati ljudske šole. Mesto, da bi me poslali v šolo, so mi porinili koš in rekli delaj! Potem, ko sem prišel v Ameriko, je bilo prvo kar sem dobil v roko lopeta in kramp in to orodje sušem že sedemnajst let. Naučil sem se čitati in zadnje čase se vadim tudi v pisanju, kjer sem pa še zelo neokreten. Roka mi je težka in le se s težavo premikam pero po papirju, mnogo težje, kot pa kadar delam z mojim vsakdanjim orodjem. Za učenje sem že precej v letih in le težko je nadomestiti mlada leta z poznejšim učenjem. Gre pa vseno; sicer pa pravijo, da ni človek za učenje nikdar prestar.

Zasluzi se v tem kraju še precej dobro, toda premetene družbe že tako urede, da kar največ mogoče našega zaslužka pride nazaj v njihove žepce.

Tu smo imeli veliko nepriliko s pitno vodo. Morali smo jo nositi miljo daleč, ker so vodne cevi zamrzile. V takem mrazu nositi yodo miljo ali celo dalj ni nikakava zabava. Družba, ki lastuje vodne naprave, ni poduzela nikakih korakov, da se temu hitro opomore, denarne prispevke za vodo je pa vseno vzela od nas.

Kot po mnogih drugih krajih, tako tudi tukajšne premogokopne družbe lastujejo hiše, po katerih stanujejo premogarji. S hišami je stvar ta, da je vedno treba kakoga popravka. V tem osiru imamo tukaj križi, ker nam družbeni uradniki samo obljubujejo, yes, yes, saj bomo popravili, vse hiše bomo popravili, nazadnje pa ostane samo pri obljubah.

O kakem naprednem gibanju v naši naselbini ni govora. Včasih pride k nam kak rojak in nam pripoveduje o napredovanju rojakov po drugih naselbinah in tukajšni naselbniki se mu smejejo; seveda se revčki ne zavedajo, da se smejejo svoji neumnosti. Kaj se hoče; po svetu se vedno najdejo kraji, ki zaostajajo z napredkom in na svojo zaostalost so še celo ponosni. Louis Egar.

Lincoln, Ill. — Tu se je poročil rojak Anton Mlinar z gospico Marjono Grašič. Ženin je doma z vasi Bire na Notranjem; v Ameriki živi že več let, je ameriški državljan in član S. N. P. J. Nevesta je doma iz Konjice na Štajerskem. Poročna slavnost se je vršila pri nevestinih stariših Antonu in Rozaliji Grašič 26. in 27. januarja. Zabava je bila imenitna in postrežba izvrstna, za kar gre hvala nevestinim starišem. Novoporočence na željo obilo sreče v novem stanu in pogoste obiske gospe štoriklje.

Svoj dom si bosta ustanovila v Coaltonu pri Nokomisu, Ill., kjer je ženin že preje živel.

Pustni čas se bliža h koncu, jaz sem pa še vedno "ledek in frej". Večkrat premišljuje, če bi ne bilo dobro nekoliko več misliti o ženitvi in zapustiti samaki stan ter si iskati sreče v zakonskem življenju. Toda kaj pomaga tako premišljevanje, če je pa edino slovensko cvetko, ki smo jo imeli, vzeli preje imenovani rojak iz Coaltona. Krivda je naša, ker ji nismo dobro zalivali in prišel je vrtnar iz sosedovega vrta in jo nam odpeljal. Sedaj delamo kisle obraze. Kar je — je!

Andrew Sprogar.

(Društveno naznanilo priobči mo med naznanili in vabili v dolgaletni izdaji. Op. ured.)

Camp Pike, Ark. — V Prosveti je opaziti vse polne vojaških dopisov iz raznih taborišč. Iz tukajšnjega se menda le malokdo oglasi. Se bom pa jaz.

Iz vojaških dopisov spreviđite, da so nekateri s svojim stanom prav zadovoljni, mejtem ko bi se drugi najraje jezili. Razumljivo je, da človek v vojaški suknji ni tako prost, kot je bil pred pozivom v vojno službo. Nekaterim je ta premena všeč, drugim zopet ne, in iz tega sledi ta razlika v mišljenju.

Jaz se ne bom ravno hvalil, pritoževal se pa tudi ne bom. Rečem le toliko, da kar se hrane tiče je sedaj mnogo boljše kot je bila v začetku. Oblike imamo dovolj in tudi postelje so še dosti gorke. Vojaških vaj se bolj malo ude-

ležujem; če se pripeti, da nimam dosti posla pri svojem delu, pa grem tudi jaz s svojo "ljubico" a drugi vojaki na vaje. Če je gorko vreme, moram delati pri svoji obrti na prostem, ker rabim veliko prostora, ki ga v delavnici primanjkuje in tudi zadržujem druge vojake pri njih delu. Sedaj sem dobil povelje za izdelovanje zabojev, kamor bomo spravili našo stvar, takrat ko se preselimo od tod in moramo imeti vse pripravljeno.

Jaz spadam v tisto vrsto ljudi, ki radi govorijo, in ker so sedaj vojni časi, ter se bojim da bi se kaj ne zagovoril, bom pa rajši opisal, kako sem preživel veselo urice dopusta v krogu prijateljev in znancev.

Dne 13. januarja je prišlo povelje, da smo prosti karantene in da sedaj lahko dobimo dovoljenje za obisk mesta Little Rock. Ker pa nimam nič pomanih ljudi v tem mestu, sem jih prošil naj mi dovolijo obiskati moje sorodnike in prijatelje v Hartfordu in Huntingtonu, Ark. Prošnji so ustreli in dne 26. januarja sem se podal na postajo; smolo sem imel v tem, da sem moral čakati vlaka skoro pet ur, kar mi je seveda precej skrajšalo že tako prekretek dopusta. Zvečere sem se šele odpeljal in okoli polnoči sem prišel v Hartford. Na postaji me je pričakoval moj sorodnik, ki ga pa jaz nisem poznal, ker je že dolgo časa v Združenih državah in ga nisem videl že mnogo let. Toda ker sem bil jaz edini vojak, ki sem stopil iz vlaka, je takoj vedel da sem pravi; podala sva si roke in se podala proti njegovemu domu. Ka sem dospel v hišo, je bila prva beseda naj se vsedem za mizo, na polnjeno z raznimi jedili. Jaz sem se kar čudil, kaj naj vse to pomeni. Mislim, da bo še kdo drugi prišel nam pomagat, pa sva bila sama s sorodnikom. Prijel sem se "dela" z vso vneho in tudi z gorvorenjem nisem hotel izgubiti časa; z glavo sem prikuhal in odkimaval na vprašanja sorodnika in se mastil s kránjskimi klobasami in drugimi domačimi jedili. Pas mi je bil kmalo preozek, in ko sem videl da me nihče ne opazuje, sem si ga hitro odplel. Ob petih zjutraj sva se podala zopet na postajo in se odpeljala v Huntington, kjer sva dospela ob sedmi zjutraj. Ko sva korakala proti slovenski naselbini, je naju nekoliko močil dež in dospelvi v hišo družine Podobnik smo se namočili še od znotraj. Temperaturne pijače v suhi (t) arkansaski dravi so jako "okusne" in prav mi jih zaostajajo za onimi, ki smo jih imeli v mojem nekdanjem bivališču v Collinwoodu, Ohio. Mislim, da se v "tihih državah od temperenih pijač nihče ne nakopije bolezní, toda povem vam, da ko sem prišel na vlak, se mi je precej "vrtelo" v glavi.

Huntington je precej prijazna mesteca, še bolj prijazni so pa ljudje. Skoro vsi rojaki so prišli v hišo k omenjeni družini, da me pozdravijo. Po kosilu se je sva napolnila s gosti. Godec je sviral na svoj meh poskočne polke in na tem opazil v kotu lepe slovenske rožice, se nisem mogel zdržati in sem se šel vrteti; mislim sem si, se mi že v glavi "vrti" naj se mi pa še v nogah; in tako je prišlo, da smo se vrteli.

Skoro sem pozabil na moj vojaški stan in na povratek v taborišče. Toda čas je prihajal in dolžnost ne pozna odlašanja. Zato mi je bilo zapustiti prijazne in gostoljubne rojake, ki so se mi odpadli valed njihove sloge in prijateljstva, ki ga ne najdete v vsaki naselbini. V največjih krajih je mnogo narobe; največja nesloga je osebno sovraštvo.

Vsem družinam in drugim, ki ste me tako prijazno postrežili, hvala! Ravno tako za prejele rožice in za spremstvo na postajo. Edina stvar, ki se mi ni dopadla je bila ta, da je čas dopusta vedno prehitro minil. Ako mi bo dosti prilika, vas bom zopet obiskal, če bom mogel, za nekoliko časa da bom lahko spoznal vse rojake v naselbini.

Do tega časa pa pozdravljam Pozdrav slovenskim vojakom in ostalim rojakom izrom ameriške Unije.

Joe Spendall.

Co. M, 347th Inf., Camp Pike, Ark.

VLOMILEC PRIJET KOT RILEC.

Boston, Mass. — Stiri osebe s spomale Harry Mansterja morda, ki je po vlogu v Back Bay distriktu ustrelil policaja Josepha C. Reiserja.

Razno iz inozemstva.

AVSTRIJA ISČE MIR Z AMERIČANOM.

Bern, 1. feb. — Iz zanesljivega vira je prišla vest, da je grof Černin, avstro-ogrski minister zunanjih zadev, poslal več depeš predsedniku Wilsonu s posredovanjem neutralnih diplomatov. Černin zagotavlja Wilsonu, da Avstrija želi mir. Za temi depešami je baje avstrijski cesar.

BOLŠEVIKI OKUPIRALI KIJEV.

London, 1. feb. — Iz Petrograda javljajo, da so bolševiške čete v Ukrajini vzele Kijev, kjer je bil sedež ukrajinske rade. Kijev je bil tudi pribežališče ruskih plemenašev, ki so se tam zatekli po prvi in drugi ruski revoluciji.

Brezlična brzokavka iz Petrograda pravi, da so bolševiki okupirali arsenal v Kijevu v sredo ponoči, in ko so padli štirje strelci in topa, se je podalo vse mesto.

Iz švedskih virov poročajo, da so bili finški bolševiki premagani v štirih bitkah z belo gardo, ki brani prejšnjo začasno vlado na Finskem. V Helsinkisu je mir, toda v Kenu, Uleaborgu, Kajanašmali in St. Mihaelu so bili večerji krvavi boji; rdeča garda je bila tepena in razorožena. Glavna sila bele garde se koncentrirala v Tammerforsu, kamor je po izbruhu revolucije pobegnila začasna vlada. Člani senata se nahajajo v Vasi.

Težak boj za mir.

Petrograd, 1. feb. — Bolševiški brzojavni biro je objavil sledeče uradno poročilo: Boj za mir je še vedno težak. Mir morda ne bo sklenjen v Brest Litovsku, temveč na ulicah Berlina in Dunaja, ako ruska revolucija ne izda načel, pod katerimi se je rodila in ne odkloni vsak kompromis s Hohencolerni in Habsburžani.

Druge izjave bolševiške vlade sledi: Vlada sovjetrov je sprejela načrt za ustanovitev vsesrubskega kolektiva, ki bo organiziral in vodil delavsko-kmečko armado ruskih sovjetskih republik. Kolektiv bo pod vodstvom dveh zastopnikov vojnega komisarijata in dveh zastopnikov generalnega štaba rdeče garde. Nova delavsko-kmečka armada bo vršila svojo službo v prihajajoči socialni revoluciji v Evropi.

Ukrajinska rada je izgubila zaupanje v svoje čete in zdaj bo poskušala organizirati novo "belo gardo" pod nadzorstvom bivših ruskih in poljskih častnikov. Bolševiške čete napredujejo tudi na Krimu in na kozackem ozemlju. Kozaki general Dutov je bil premagan in okupacija Orenburga pride vsak čas.

Troekij je obvestil perzijskega poslanika, da je rusko-angleška pogodba iz leta 1907 razveljavljena. Ta pogodba je stregla po svobodi in neodvisnosti perzijskega ljudstva.

Na plenarni seji mirovne konference v Brest Litovsku, ki je bila odpravljena v sredo, je predsedoval turški veliki vezir Talat paš. Troekij je predstavil dva nova delegata delavsko-vojaškega sveta iz Ukrajine in Karelina, novega komisarja za državno lastnino.

Drugi napad na Lenina.

London, 1. feb. — Poročevalec londonske "Daily News" javlja, da je večer prišel v zavod Smolninski mladi dijak in sprožil revolver na Lenina. Krogla ni zadela.

Ravno ta poročevalec javlja, da delavsko-vojaška vlada po pravici zasluži to ime po prvi severni in centralni Rusiji. Človek lahko poje cele dneve, pa ne bo videl drugih ljudi kakor same delavce, žmote in vojske. Buržoazija je popolnoma izginila po bolševiški revoluciji, kakor da se je v zemljo vtrla. Kdor hoče videti rusko buržoazijo in aristokracijo, mora iti na Krim. Mesto Kijevskodsk je polno nekdanjih velikih knezov, princev in gospode vsake vrste, ki so pa brez centa v žepu — pravi berači.

Anarhisti groze amerškemu poslaniku.

Petrograd, 1. feb. — Bolševiške oblasti so ukazale zapreti več anarhistov, ki so grozili amerškemu poslaniku Francisku, da ga bodo držali odgovornega za usodo Berkmana in Eme Goldmanove v Ameriki, ki sta oboje v ječi.

VESTI Z BOJIŠČA.

Nemci iščejo informacije od Američanov.

Ameriška fronta v Franciji, 1. feb. — Zadnji napad večje nemške čete na pozicijo ameriške posadke je imel namen ujeti nekaj ameriških vojakov, iz katerih upajo nemški častniki izveči važne militaristične informacije, ako se bo dalo. Dokaz temu je naredba nemškega poveljstva, ki je prišla v roke ameriških oficirjev. Naredba je razkrila barbarako metodo Nemcev za izsiljevanje informacij iz ujetnikov. Ujetega vojaka zapro v železno kletko, kjer prebije štiri dni brez hrane in vode v svrhu, da se "omehča in postane zgovoren".

Ameriški častniki hvalijo vojaške, da so se pri napadu dobro držali in Nemeem se je posrečilo ujeti le enega moža.

Italijanska ofenziva.

Rim, 1. feb. — Italijani so še vedno v ofenzivi v beneških gorah, čeprav je na bojišču ostra zima z debelim snegom. Čete so izboljšale svoje pozicije zapadno od doline Franzela in raztegnili črto severno-vzhodno od gore Rosso.

Berlin (via London), 1. feb. — Nemški vojni stan poroča, da so se razbili italijanski napadi na avstro-nemške pozicije južnozapadno od Asiaga. Ujetih je bilo 600 Italijanov.

Z zapadne fronte ni nič novega.

Pri zračnem napadu na Pariz v sredo zvečer je bilo ubitih dvajset oseb in petdeset ranjenih.

Pershingove čete na prvi frontni črti.

Washington, 1. feb. — Vojni tajnik je uradno naznanil, da so ameriške čete prevzele del bojne fronte v Franciji. Tajnik Baker pravi, da poročila o nemškem napadu na Američane in dnevnosti vesti iz ameriškega glavnega stana o ubitih ameriških vojakih v akciji opravičujejo korak, da izve javnost resnice. Armada je na bojni črti, toda Baker ne pove, v katerem okolišču fronte. Vojno tajništvo bo o tem poročalo, kadar se bo generalu Pershing zdelo umestno obelodaniti kraj bojevanja.

15 parnikov potopljenih zadnji teden.

London, 1. feb. — Admiralitet poroča, da so sovražne mine in podmornice potopile v prejšnjem tednu šest trgovskih parnikov s tonazlo 1600 in šest manjših ladij.

Angleške izgube v januarju.

London, 1. feb. — Skupne izgube angleške armade na vseh frontah v mesecu januarju znašajo po uradnem poročilu 73.017 mož. Med ubitimi je 358 častnikov in 13.698 prostakov, ranjenih in pogreanih pa 1205 častnikov in 57.756 prostakov. V decembru so bile izgube 79.527 mož.

Brazilski flota odrina v evropske vode.

Rio de Janeiro, 1. feb. — Admiral Pedro Pronti je imenovan vrhovnim poveljnikom brazilске bojne mornarice, ki bo v kratkem času sodelovala z zaveznimi flotami v evropskih vodah.

Ameriške vesti.

SOLE NE MOREJO DOBITI PREMAGA.

Chicago, Ill. — Če ne dobe sole premoga, jih zopet zapro v pondeljek. Vsa znamenja kažejo, da se zaloge premoga, s katerimi razpolaga šolski svet, s vsakim dnem vedno bolj krčijo.

V jeseni je bilo le 6.000 premoga v rezervi in to premogovo rezervo so pričeli že razvažati. Če ne pride gerko vreme, ali če se dovoz premoga ne izboljša, bodo sole zopet zaprele.

ZALOGE ŽGANJA POHAJAJO.

Washington, D. C. — Zaloge žganja pohajajo in če se bodo zniževale je naprej v tej meri, te daj bo žganja konce v osemnajstih mesecih.

Taka je konservativna cenitev uradnikov, ki nadzorujejo konzum žganja, odkar je bilo kuhanje žganja ustavljeno dne 8. septembra.

Normalni konzum žganja znaša

v Združenih državah eno galono na osebo v letu, ali 100.000.000 galon. Če bodo še nadalje konzumirali žganje po tej meri od 1. februarja t. l. naprej, tedaj bodo zaloge zadostovale za malo dalj kot osemnajst mesecev. Toda eksperti pravijo, da bodo 7.000 galon več konzumirali že v teku osemnajstih mesecev in da bo vse žganje 1. avgusta 1919 že v privatnih rokah.

ŽENA POLICAJSKA KOMISARJA.

New York, N. Y. — Mrs. Ellen O'Grady, vdova s tremi hčerami, je bila imenovana za pomožno policijsko komisarko.

Policijski komisar Enright je izjavil, da je nujna potreba, da postane žena komisarka v interesu mladih deklet.

HARRY WHEELER V WASHINGTONU.

Washington, D. C. — Harry Wheeler, živilski upravitelj za državo Illinois, je dospel v Washington, da konfirira z živilskim upraviteljem Hooverjem in drugimi uradniki.

Mr. Wheeler hoče razpravljati o položaju v svojem teritoriju, ki ga je ustvaril dovoz moke in sladkorja. Mogoče bo konfiriral tudi z vrhovnim železniškim ravnateljem o transportaciji. Predložil bo tudi poročilo o prihrankih z živil v Illinoisu.

VPRAŠANJE PROHIBICIJE V KENTUCKYJU PRIDE NA SPOLEŠNO GLASOVANJE.

Frankfort, Ky. — Legislatura zbornica je sprejela predlogo, ki določa, da se vprašanje prohibicije predloži ljudstvu na splošno glasovanje v novembru 1919. Za predlogo je bilo oddanih 79 glasov, proti pa 11. Senat je že sprejel predlogo.

Če se volilci izrečejo za prohibicionistično predlogo, tedaj stopi prohibicija v veljavo dne 1. julija 1919.

MINNESOTA POSTAJA SUHA.

St. Paul, Minn. — Minnesota ima šest in osemdeset okrajev. Od teh okrajev jih je postalo "polnoma" suhih po odredbi štev. 24 državne obrambne komisije osemindeset. Odredba prepoveduje dovažati, prevažati in piti opojne pijače v vsak okraj, ki je postal suh po volji volilcev ali po indijanski pogodbi.

PROŠNJA ODKLONJENA.

Washington, D. C. — Anarhistka Emma Goldman in anarhist Aleksander Beriman sta bila obsojena na dve leti, ker sta zaročnikoma hotela preprečiti izvajanje nabornega zakona. Ko je bila obsodba od njivše inštanee potrjena, sta prosila, da sodba ne stopi takoj v veljavo. Najvišje zvezno sodišče je prošnjo odklonilo.

POSLEDICE PIJANOSTI NA MORJU.

Atlantiški pristan. — Švedski parnik "Anglia" je priplul v pristanišče pod zapovedništvom drugega oficirja. Povedal je, kako je kapitan A. B. Waerna obstrelil in težko ranil prvega oficirja G. R. Fursta, potem pa ustrelil sebe.

Kapitan je bil po izpovedi drugega oficirja pijan in je preklinjal prvega oficirja. Končno je nameril nanj samokres in sprožil. Ko je videl, kaj je naredil, je obrnil orožje proti sebi in se ustrelil. Padel je v morje. Prvi oficir je umrl, preden je parnik dospel v luko.

"Anglia" je vozila med Združenimi državami in južno Ameriko.

RIBIŠKA INDUSTRIJA BO LICENZIRANA.

Washington, D. C. — Živilska uprava je obvestila ribiške kompanije in ribiče ob Atlantiku, Pacifiku in Mehikem zalivu, da bodo po 15. februarju licenzirani, ker je to edino pot, da ribiči pometejo ribji plen. Trgovci, ki tržijo z ribami, so že licenzirani, nova vladna akcija se pa razteza na ribiče, na vse ribiške brodogrje.

Živilska uprava je prepričana, če licenzira ribiče, ki love na morju, da izdatno pomnoži ribji lov. Določbe so mnogo liberalnejše kot državne, ki so sedaj v veljavi.

Mnogi državni zakoni ne spodbujajo ribičev k delu, ki so tako različni kot mavrične barve. Tako je na primer na mnogih mestih prepovedano loviti ribe gotovih vrst, kadar se nahajajo v največji množini. Nekateri zakoni prepovedujejo loviti ribe državljanom iz drugih držav. Ribiči so navezani le na domače vode in če ni rib, prihajajo s praznimi rokami z lova.

Nove določbe stopijo v tem mesecu v veljavo ob atlantiškem obrežju in prihodnji mesec jih najbrž že razširijo na pacifično obrežje.

MAJHEN VEROX, VELIK UČINEK.

Pittsburgh, Pa. — V italijanskem prenočevališču se je sprlo pet Italijanov radi treh steklenic piva. Posledica tega je, da so prepeljali Sevina Savinno v bolnišnico s prestreljenimi vrsti. Zadele so ga tri kroglice in nekaj ur kasneje je umrl.

Policija je aretirala dve priči in James Savinno, brata ustreljenega Italijana, o katerem trdita priči, da je streljal.

PROFITARJI PRED SODIŠČEM.

Chicago, Ill. — Sodnik Gemmili je obsodil štiri in šestdeset grozicov na en dolar denarne globe in tri troke, ker so prodajali jajca iz hladilnih shramb za sveža.

Sodnik jim je napravil pridigo in dejal, da jim prihodnji naloži po \$25 denarne globe, če pridejo zopet radi tega pregreška pred sodišče. Rekel je, da se te vrste profitarje lahko kaznuje, da so denar izrabili z napačno obljubo.

NEMŠKI DUHOVEN ARETIRAN.

Armour, S. D. — Aretirali so luteranskega duhovna rev. Paul Hempela kot sovražnega inozemca in se nahaja v zapora v Yanktonu. Pravijo, da ostane interniran, dokler traja vojna. Njegova verska občina obstoji iz precej premožnih farmerjev, vendar pa niso farmerji in on podpisali posojila svobode. Ko je agent vprašal Hempela, če podpisuje vojno posojilo, je rekel, da je Nemeem in le gost Združenih držav. Po njegovem mnenju bi izvršil izdajstvo proti svoji domovini, če bi tej deželi pomagal v vojni.

V CHICAGU IMAJO ŽGANJA ŠE ZA DVE LETI.

Chicago, Ill. — Tukajšnje zaloge žganja zadostujejo še od enega in pol leta do dveh let. Trgovci imajo le toliko žganja v mestni zalogi, da zadostuje za mesec dni, ker je davek visok in transportacija otežkočena. Iz Kentuckyja ga dobe le toliko, kolikor ga potrebujejo.

Nekateri hoteli in saloni imajo toliko žganja v zalogi, da zadostuje za dve leti.

RUDARJI PROTESTIRAJO PROTI DELU OB NEDELJAH.

Birmingham, Ala. — Rudarji v Alabami so protestirali proti delu ob nedeljah, dasiravno so prontosvoljno obljubili pomoč. Rudarji pravijo, da je nepotrebno delati ob nedeljah, ker primanjkuje voz za delo ob delavnikih.

ŠTRAJK SLAMNIKARSKIH DELAVCOV.

Chicago, Ill. — Stavka slamnikarjev in slamnikaric še vedno traja, svede se je tovarnarjem posrečilo dobiti par stavkokažev z agitacijo od hiše do hiše.

Med ljudmi, ki so pozabili na delavsko dostojnost in vidijo v delodajalcu človeka in pol, je tudi neki John Hribar, doma iz Ithana pri Donžalah. Pred stavko je navduševal svoje tovariše za stavko, nekaj tednov po izbruhu stavke je še spodbujal delavce in delavke, da naj vztrajajo v stavki, končno se je pa skesano vrnil v tovarno, da pomaga uničiti stavko.

Kajne, to je značaj!

Svojo ponižno udanost do delodajalca je pa dokazal na ta način, da je tovarnaju priporočil, naj pusti štrajkarje stradati še tri tedne in vrnil se bodo na delo.

"Sinček" je pač značaj drugih ljudi meril po sebi!

Štrajkarska straža.

Slovenska Narodna

Podpora Jdnota

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Zakop. 17. junija 1907 v drk. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, E. P. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jakob Kuhelj, 9409 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Clearo, Ill.
Sapiskar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEBNI ODBOR:

John Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taucher, 674 Abney Ave., Rocksprings, Wyo.

POBOSNI ODBOR:

Anton Hrast, 311 — 95th Ave., New Duluth, Minn.
Joh. Radšek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE":

VERHOVNI IZDAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDEBBAR, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDJE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOHN AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPRIJLJIVE VSEBINE, ki sta jih oddali prva in druga izstava, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 311 — 95th Ave., W. New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korrespondenci s tajništvo S. N. P. J. uredništvo in upravitelstvo "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napisite naslov, ki je tu naveden, ako šelite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsake prve srede in tretje četrtke v mesecu. Začetek ob eni uri popoldan.

Camp Sherman. — Cenjeni rojaki v Clevelandu in okolici West Park. — Spodaj podpisani bi rad zvedel kje se nahaja Frank Dezelan, pred par leti je imel prodajalno v Newburgu, potem se je preselil nekam v West Park, O. Kdor ve, kje se nahaja, naj mi blagovolji naznaniti njegov naslov, za kar mu bom jako hvaležen. Ako pa šita te vrstice sam, ga prosim, da se sam zgasi, zakaj ga iščem, ve dobro sam. — Naslov: Edward Bransel, Co. B. 331 Inf. Reg., Camp Sherman, Chillicothe, Ohio.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po smerni ceni.

ANTON ZORNIK, Hermine, Pa.

PROF. DR. MULLIN

IZDAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue

(NA SPROTI POSTE)

PITTSBURGH, PA.

ELEKTRIČNA PREGLEDBA Z X ŽARKI.

Stari in sklenjeni zdravnik, s 34 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, pluća, ledene, obisti, trganje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

636 Penn. Av., Pittsburgh, Pa.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju, naj se obrnejo na Dr. Kolerja, ki ima 34 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Odravi vsako bolezen katere prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 25. popoldan.

Vse bolniki, ki prihajajo po vodnem zdravljenju

NE DA SE PREVARITI!

Veseloigra v treh dejanjih.

Spisal Etbin Kristan.

(Pravice ponatja in prevoda pridržane. Za pravice upravičeno se je obrnilo na uredništvo "Prosveta".)

Osebe.

Frank Želod, mešetar.
Fany, njegova hči.
Tony Bučar, gostilničar.
Neža, njegova sestra.
Grgur Pivodič, vinotičec.
Pavle Petelinček.
Džula, ciganka.
Ištvan, cigan.
Simon Skopec, branjevec.
Špela, njegova sestra.
Giovanni Spazom.
Demetrios Misoris.
Estrella Ladransa.

Godi se v našem času v slovenski naselbini večjega ameriškega mesta.

PEVO DEJANJE.

Bučarjeva gostilna. V ozadju ameriška "bar", spredaj mize in stoli. Na desni glavni vhod, zadaj vrata v druge prostore. Na levi okno.

Želod, Fany in Pivodič sede pri eni, Petelinček pri drugi mizi.

Bučar in Neža strežeta.

Pivodič: (Bučarju, stoječemu pri mizi): Boga ti, če kaj razumeš, moraš priznati, da je to vince, ki bi ga sami angeljci pili!

Petelinček: Hehehe! Kakšen kristjan pa si ti? V peku te bodo drli in potlej cvrli, če boš tako govoril o angeljcih.

Neža (za baro): Kdo te pa kaj vpraša, žebreda?

Petelinček: O, jaz nisem stiskavec. Kar imam, dam rad od sebe. Tisti, ki imajo denar, so skopi, kdor ima modrost, pa rad postreže z njo.

Želod: Glej ga, Petelinčka. Pa ne, da bi se štel ti med tiste, ki imajo modrost?

Petelinček: Veš, Želod, ti si med tistimi, ki imajo denar. Kaj je to? Denar se dela, modrost mora pa človek sam s sabo prinesiti na svet.

Bučar: Tepeš! Ne dabi mojih gostov.

Petelinček: Bučar, ne draži mene. Jaz sem tudi tvoj gost. Ampak, veš, jaz nič ne porajam. Neža, Neža, daj mi še kaj zoper žejo iz tvoje apoteke.

Želod: Oha, Petelinček ima pa res menda praznik danes.

Petelinček (vstane): Vidiš, Želodček, še Bog je delal le šest dni, sedmi dan je počival in od tedaj počiva menda še ves čas. Torej mora biti Bogu dopadljivo, če si napravim tudi jaz praznik. (Gre k drugi mizi) Kajneča mora biti tako? Če ne, si ne bi ti delal toliko praznikov.

Želod: Jaz že delam, ampak ti ne razumeš tega.

Petelinček: Pri moj Dunaj in Chicago! Pa prav res da ne razumem. Sem že tako neumen, veš, ker sta modrost in neumnost dvojčka.

Želod: No, z neumnostjo se že lahko bolj pobahaš, kakor z modrostjo.

Petelinček: Kaj še, Želodček! Ti si delaš z njo denarce, jaz pa ne.

Želod: Ti! Potepuh! Jaz že prenesem kakšno šalo. Ampak za to še nikar ne misli, da sva si enaka.

Bučar: Kaj pa sploh akačš tu okrog? Zakaj ne ostaneš pri svoji mizi?

Petelinček: Bučar, jaz sem tvoj gost, in če hočeš, da bodo tvoje buče debele, moraš biti z vsakim gostom prijazen. Ti, Želodček, pa ne smeš biti tako nagle jese.

Želod: Od tebe si ne bom dal očitati neumnosti!

Petelinček: E, res, res. Denar imajo ljudje v žepu, ne pa v glavi. Kdo ti je pa očitil neumnost? Dejal sem, da delaš denarce z neumnostjo. In to drži. Če ne bi bili ljudje neumni, koliko tisočakov bi imel ti manj na banki?

Želod: S teboj ne bi prišel človek nikdar na konec.

Pivodič (Petelinčku): Pojdi, pojdi k svojemu kozarcu. Le motiš nas. (Bučarju): Daj, daj, da narediva počeno kupčijo. Le povej, če ni to kapljica za fejna grla. In bivala spravi pod mizo.

Petelinček: Pokusi, Tonče, pokusi. Ampak ne le zvrha. Saj veš, da je resnica na dnu.

Bučar: Ti boš sam kmalu na dnu. (Pivodiču): Z vinom je sitno, če si z njim napolnjen klet, pa vpletje prohibicijo, kam potem z vinom.

Pivodič: E, vraga! V Chicagi ne bo nikdar prohibicije.

Bičar: Nikdar! Nikdar! Če bi šlo po tvojem, bi se verjel. Saj ne spadam med neumne. Ampak človek, ki hoče biti pameten, mora tudi na to misliti, kar lahko pes prinese in sraka odnese.

Pivodič: Bratec, jaz vem, da si pameten. Zato moraš pa tudi vedeti, da ne more prohibicija priti čez noč.

Bučar: Zakaj ne?

Pivodič: Ne more, pa ne more.

Želod: Čez noč — to je res, da ne more.

Bučar: A, kaj! Vaak čas lahko pride. Ali ni ljudi, ki bi radi spravili vse poštene gostilničarje na kani?

Želod: A — pak za — ko — ni!!

Petelinček: O — a! Zakoni! — Bučar že ve, da so zakoni. Ampak Bučar se ne da, pa ne da, ker je pre pameten.

Bučar: Ne! Ne dam se.

Petelinček: Prav imaš. Vino pa vendar lahko kupiš, če je dobro in po ceul. Ti si že tako prebrisan, da ga stoš, tudi če pridejo suhači s svojo gobo.

Bučar: Misliš?

Petelinček: Kakopada! Če pride suša, bodo grla še bolj žejna.

Bučar: No da, bomo videli. Se že zmeniva po-

tem notri, Pivodič Ampak le, če boš kristjan, veš. Zakaj jaz se ne dam.

Pivodič: Kristjan! Kristjan! Po turško te pa res še nikdar nisem.

Želod: No, kaj pa z najinima delnicama, Bučar? Glej jaz ti hočem vendar dobro, ker sva rojaka.

Petelinček: Paaja capa, ti si moral biti rojen v nedeljo. Kar vsi ti hočejo dobro, pa se še obotavljajo.

Bučar: Kaj pa ti veš! Tebi ni treba, da bi si belil glavo, kaj da bi počel z denarjem.

Petelinček: Hvala bogu, ti me rešuješ iz vseh takih zadržev. Kam bi ga nosil, če ne bi bilo tebe in tvojih kozarčkov?

Neža (izza bare): S tem, kar se pri tebi skupi, si že ne bo nihče kupoval graščin, čeprav si pijanec.

Petelinček: Nežka, Nežica, nikar se ne jezi, ko veš, da te imam rad. Po kozareh se stoči vedro.

Neža: Gobeždalo pijano!

(Petelinček gre k bari, se nasloni in po tihem govori z Nežo, kateri se pozna, da se jezi. Včas se pa vendar ne more premagati in se nasmeje.)

Želod: No, Bučar, pretehtaj to reč, pa se zmeniva.

Bučar: Zmeniva! — Zmeniva se že lahko, saj imava vsak svoj jezik. Ampak čemu bodo meni delnice? To je papir, jaz pa potrebujem svoj denar za kupčije.

Želod: Saj vem, prijatelj Bučar, saj vem. Zato pa. Glej, zdaj imaš tukaj svoj salun. Saj ne pravim, da ni čeden prostor. Ampak vseeno — sem prihajajo skoraj sami rojaki. Teh vendar ne moreš odirati, kajneča ne?

Bučar: Kdo pa pravi, da jaz koga odiram?

Želod: No vidiš, ti si poštenjak.

Pivodič: Kar je res, je res!

Ištvan (vstopi): Havnju! Ala szolgaja.

Želod (ga prezirljivo pogleda; bolj tiho): Kakšen patron je pa to?

Ištvan: O, Vi Slavjani? O, to je fino. Jaz znam, ja Sribin.

Pivodič: Ti si cigan, pa ne Sribin.

Ištvan: Baš cigan, ma srbaki ciganin. Dnj. kompare, daj piti.

Bučar: Tukaj je pijača le za denar.

Ištvan: He, samo za denar? Ja mislio, da za žedne ljude. A ja žedan. Daj piti, brate, a ja ču platiti, dakako, dobrim novcem.

Bučar: O, če plačaš —

Ištvan: Mi ciganin uvijek plača.

Bučar: Dobro, dobro. Neža, daj mu, kar hoče.

Ištvan (vstopi k bari in se nasloni.)

Neža: No, kaj pa bo?

Ištvan: Imaš dobre viske?

Neža: Tako dobra bo že kakor tvoj denar.

Ištvan: Moj denar je always dobar. Cigo ne krivotvori novac. A jok!

Neža: Ker je preneroden. Če bi ga znal —

Ištvan: O, ti misliš lopov ciganin. A ja pošten ciganin. Ja gentleman ciganin. Daj viske, daj, ma dobre.

Neža (mu natoči.)

Petelinček (stopi bliže in se tiho pogovarja s ciganom. Neža posluša, vmes pa briše steklenice. Ištvan se dela, kakor da je res zatopljen v razgovor s Petelinčkom, pri tem pa vleče na ušesa, kar govore pri mizi.)

Želod (Bučarju): Vidiš, kakšnim gostom moraš tukaj streči!

Pivodič: Boga ti, še ciganom!

Želod: Zdaj pa premisli. Tako ne prideš nikoli do bogastva. Ampak glej: Če bi si kupil fino gostilno notri v mestu, pa bi jo elegantno uredil in bi prihajali vanjo bogati gosti! Orglje bi lahko imel notri, da jih nimajo niti v šenkavski cerkvi v Ljubljani takih. In slavni pevec bi peli. Kakšna gospoda bi zahajala k tebi! Tam je denar, ti praviš! Za kozarec vina računajo tam štirikrat, petkrat več kakor tukaj. In ti si mož za to. Kakšnemu zarukancu, ki zna le z zavilanimi rokavi stati za baro in streči takim le Petelinčkom, ne bi tako govoril, veš da ne. Ampak ti znaš obcvitati z governerjem in z milijonarjevo ženo prav tako kakor z menoj. Ti si mož za to, ti pravim. Ti bi posekal hotel Blackstone in vsak Chop suey.

Bučar (sede): Veš, Želod, jaz nič ne rečem, da ne bi bilo to zame. Kar ima tak rumen Kitajec v glavi, imam jaz v mezineu.

Želod: Vidiš.

Pivodič: To je gotova resnica.

Bučar: In da znam obcvitati z ljudmi — no, saj nisem zastoj videl sveta. Kaj nisem bil natakar na Dunaju?

Želod: Torej! Saj to je, kar pravim.

Bučar: Ampak to tudi veš, da je tako reč treba denarja. To se ne začne s stotaki.

Želod: I kaj pa godem? Kaj pa pojem? Mi dva se že razumeva. Denarja! Zakaj ti pa ponujam delnice? Da prideš do kapitala, prijatelj in potem bodo tisočaki kar mlade dobivali.

Fany: O, mister Bučar, kako bi bilo to lepó! Za Vas in za Vašo ženo.

Bučar: Moji ženi bi bilo lepo kakor kravi na planinski paš. Če bi le vedel, da dobim za ženo tisto —

Fany: Saj boste lahko izbirali, Mister Bučar. Oh, Vi morate itak imeti srečo pri ženakah. Če bi ji pa še povrh lahko rekli: Glej, to bo najin dom, najino kraljestvo —

Bučar: Jaz ne bi nič izbral, če bi vedel —

Želod: Kaj bi pa rad vedel? Če si fant od fare? Seveda si. To ti še Fany potrdi.

Bučar: Ali bi mi res to potrdili, Fany?

Fany: Če Vam je kaj na tem ležeče, kar mislim jaz —

Bučar: Ležeče? Več kakor —. No Želod, pa narediva kupčijo. Koliko pa nesejo tvoje delnice?

Želod: Nesele bodo, pa še kako! To je nov papir. Zlata ruda v Wyomingu. Ali nisi nič čital?

Bučar: Ne. Kje pa pišejo take reči?

(Dalje sledi).

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Bened Trebinsky.

DRUGI DEL.

V ZEMLJI KRYNIH SORODNIKOV.

(Nadaljevanje.)

Oče Dobrogost se je zagledal v tla, kakor bi na tlaku, ki ga je bilo videti še tu in tam, gledal res arage krvi. In zopet so se mu skalile oči in na mrzlo kamenje je kapala solza za solzo.

"Tu so zmagali večnoživeči bogovi, in jaz sem prišel tudi po moč, vztrajnost in konečno zmagal! — In tebe je privedel semkaj bes, da postaneš malodušen."

"Če ti je drago življenje, se nam ne vtikaj v delo, na katerega izvršenju je ležeče vse naše!"

Oče Dobrogost še vedno ni odgovoril.

"Poslušaj me, v teh krajih ne opraviš nič, če ti je ljubo življenje, ti svetujem vnovič, vrni se v svojo domovino, kateri moreš koristiti več kakor nam. Mi poskrbimo že sami zase. A dobro se spominjam, kako sta mi ravno ti in ona deklica storila mogoč vstop v grad mejnega grofa."

"Ali si pozabil poslednje besede svojega starejšega rojaka?"

"Da bi jih ne bil nikdar slišal! — Valed dolgega zopora mu je obojela tudi pamet!"

"Vi ste tako trdih glav!"

"Če bi ne bili, bi bili že davno poginili!"

Zvok, s katerim je izražal starejši svoje odgovore, je zvenel vedno strupenejšje in strupenejšje.

"Vem, da ljubiš ta kraj, bolj kakor svoje življenje, prepričan sem, da ti je ljudstvo v tem kraju pristoilo k sreči, le jedne misli se oprosti, prosim te za vse na svetu, da bi vas mogli vaši bogovi."

Kakor hitro se vzdigne v tvoji domovini križ, takoj zgine preteza, pod katero se naseljujejo tuji med vami, pod katero vas stiskajo od vseh strani."

"Misliš?"

To vprašanje je starejši mož zaskikal.

"Trdim!"

"In če bi nas bili že vedno lačni, naj bi plapolal nad našimi glavami tudi prapor s križem!"

"Potem se spoji z vami češka zemlja, na pomoč vam pride Poljska."

"Dobri, prostodušni mož. — Enkrat sem ti že rekel: pri vas je križ, in imate-li pod njim mir? — Na Poljskem je križ; je-li tam mir? — Če bi se zgodilo tako, kakor praviš ti!"

"Le poslušaj, pusti si povedati in pritrdi mi! — Kake bi bile moči, katere bi združili postavili proti našim sovražnikom. Kakšno bi bilo morje, če bi se spojile vse — vse reke!"

Kakih trideset korakov pred razvalino se je začel naenkrat začetjen zvij, katerega je starejši mož ponovil.

"Bes te je prignel semkaj! — Ne vem, če ti ohranim življenje! — Skrij se med tem z kamenite stebre in zatani si ušesa, da ne slišiš niti besedice, in če bi jo vendar slišal, moraš molčati bolj nego grob."

Staremu možu se je glas čudno tresel. Tudi njemu samemu bi se morebiti ne godilo dobro, če bi ga zasedli v pogovoru z latincev. . . . in zaupanja, ki je izgubljeno, ni več mogoče najti.

Za nekoliko trenutkov se je objavilo na razvalinah kakih deset postav v dolgih, starodavnih nošah. Plamen je že skoro ugaševal in le motno obavtiljeval obližja prihajajočih. Toda kolikor je bilo mogoče razločiti, so bili to sami stari obrzi, vsak s celo vrsto globokih vrask, s očesi pa kakor bliski, ko je nebo za poletnih nočij odprto neprehoma.

"Londina!"

"Gotšalk!"

Po teh besedah, ki so jih med seboj izrekli, so si podali s skritim starem roke in se z njim poljubili v lica.

Govorili so tiho, da ni bilo mogoče razločiti niti besedice. . . . Vnovič so naložili na žrjavico drv, in plamen, ki je takoj vzplapolal, je osvetlil celo skupino z najjasnejšim leskom. . . .

Najstarejši je držal v rokah nekak kip, bil je zgotovljen brezdvomno iz čistega zlata; pri njegovem svitu so se oslepljevale oči.

(Dalje prihodnjije).

Može so ga pritisnili drug za drugim na ustnice in ga gorko poljubili.

Videti je bilo, da se dogovarjajo o neki stvari in si prisegajo večno zvestobo.

"In zopet se ti bo klanjal ves slovenski rod, iz razvalin vstanejo tvoja svetila, ožarjena bodo z najsvetlejšim leskom, povsodi se vnovič razlegnejo spevi: večni bogovi, usmilite se nas, večni spasi, pomilujte nas. . . . Dajte v naših zemljah mir in življenje nam in potomcem. . . . In naša domovina vstane k prejšnji svobodi, poginil bo deveteroglavi zmaj, ki je hujskal brata na brata, ki nas je delil. . . ."

Nad glavami mož je nekaj začumelo, vsi so se ozirli kvšku in na ramenu vsakega izmed njih je obsedel sokol iz vrste rarovog.

"Bogovi so z nami!"

"In naše delo se posreči!"

"To noč, ko se obrne sonce!"

Nato so se zopet poljubili, stisnili si roke, kar najtopleje so mogli, in zapustili razvalino.

Ptiči so krožili nad njihovimi glavami.

Le eden sokol se ni ganil od tod; ves čas je ostal na starčevem ramenu ter kimal z rjavkasto glavico, kakor bi pritrjeval vsemu, kar se je ravno kar tukaj govorilo.

"Si slišal?"

"Samo videl!"

"In kaj praviš?"

"Bog pomagaj!"

"Mi skoro tudi tako! — Toda še tretjič ti rečem: ne stavi se nam na pot, sicer pogineš. In tvoja smrt bi ne koristila niti tebi, niti križu, ampak nam!"

"Vam najmanj; veruj mi. . . ."

Oče Dobrogost je zapustil razvaline in slišal za seboj: "Glej, da se več ne snideva. — Če si našel nekoč pri meni na slabe trenutke, sem zdaj zopet oni stari, neprizanesljivi, ki nikdar ne umira in se nikdar rodil. . . ."

Z ustne služabnika križa so prišle samo besede: "Ni jim pomoči!"

Nato se je ozval popolnoma blizu čukov glas.

III.

Hitro so se bližali božični prazniki.

Po gradovih nemških grofov so se pripravljali k praznikom kar so mogli najstarejšje. Po cerkvah mora biti svetloba, da se bo videlo od jednega do drugega, da bi se ves tujaknji kraj spremeni v polnočnem času res v beli dan, da zve ves svet, da tukajnji domačini res že časte Boga na nižavah in da so vsi do najzadnjega dobre — da najboljše volje.

Po vaseh, — zlasti po onih, do katerih niso segale pozorne oči grajskih gospodov, ni bilo po radosti niti sledu, o vselem popovanju niti sluha, o kakih pripravah niti duha. . . . Tudi za bele dneve so bile kakor bi izumrle.

Vse delo je počivalo, po akednjih so ležale plasti prahu, cepci so bili obekni, grablje položene v slamo, še najvselejše, če je mogoče rabiti ta izraz, je bilo zvečer, ko se je jeklen nož izprehajal po lipovem lesu ter pripravljaval različne gospodarska orodja ali izrezaval palcem glave, in se je zavrtel kolovrat. . . . Toda oknice so bile povsodi zaprte z močnimi zapahi, vrata na dvorišče zabarikadirana s celimi kladami, na dvorišču spuščeni psi, tudi vrata v veže skrbno zaprta. . . . In šele, ko je bilo vse tako zavarovano, so si upali glasneje in prostaje dihati, nič drugače kakor bi jih bil kdo cel dan davil z železnim obročom.

Nato so se pričeli pogovarjati: a vendar je kmalu vse utihnilo, gospodar je pristopil k oknu in pozorno poslušal. In zopet so pričeli govoriti, ko so se prepričali, da pod oknom ni žive duše.

V izdolbinah, ki so bile skoro po vseh sobah, je bilo povsodi polno križev. . . . Hišni bogovi z dedi so naenkrat izgubili. Skrili so jih, kar najskrbnejše so mogli, nekje pod tlak, druge so jih zagrebli v zemljo, še druge zasidale, nekje jih tudi skrili pod streho. . . . Brezdvomno bo pred prazniki splošna preiskava. In gorje, če bi našli kje sledove stare vere. . . . Na prvi pogled se je zdelo, da so tu sami kristjani; toda to je bilo le na videz. Vse je bilo le navidezno, samo za nekoliko dni, in nato so se zopet vrnili dedji z bogovi in besji. . . .

(Dalje prihodnjije).

Sirom Amerike

McADOO PRIPOROČA, NAI POHITE Z ŽELEZNIŠKO PREDLOGO.

Washington, D. C. — Vrhovni železniški ravnatelj želi, da politiki z železniško predlogo, ki določa državno kontrolo nad železniškimi žel je v kapitol, da razpravi z nekaterimi senatorji o situaciji in jim priporoči, naj se poizkusijo z železniško predlogo.

Senatni odsek za meddržavno trgovino je imenoval pododsek, da se sporazumi glede točk, na katere se odsek ni mogel zediniti.

Senator Underwood meni, da lahko doseže tak kompromis, da sta z njim obe stranki zadovoljni.

MAJOR IŠČE 50 MOŽ ZA OKLEPNE VOZOVE.

Chicago, Ill. — Major W. A. Allen je prišel v Chicago, da dobi petdeset prostovoljcev za štiri oklepne vozove, ki pojdejo na Francosko. Kot prostovoljci lahko vstopijo možje infanterije, ki so v naborni starosti. Starost je določena do 40. leta.

Major Allen želi, da se prigladijo prostovoljci, ki znajo popravljati avtomobile, tovarne avtomobile, parne lopate in druge težke stroje. Prilika za avanzma je zgodna, ker prideta na enega prostaka po dva podčastulka.

STAVKA V LADJEDELNIŠTVO.

Beaumont, Tex. — Okoli 300 delavcev je prenehalo z delom v beaumontskih ladjedelnih, kar ne dobe tiste mezde kot na pacifičnem obrežju. Delavci zahtevajo 40c na uro za težake,